

Noter fra temadag med demonstration af værktøj til håndtering af marginaløkonomi i kvægproduktionen, afholdt 20. maj 2020

Michael Groes Christiansen. Arbejdspakke 3 projektnr. 5373. Værktøj til sidst producerede enhed

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A., SEGES Erhvervsøkonomi

Baggrund

En del af bevillingen går til løbende test af programmer. På demodagen blev prototype-værktøjerne for kvæg præsenteret for DLBR-rådgiverne, og input til forbedringer blev modtaget.

Dele af dette notat vil indgå i den samlede rapport, som udarbejdes i slutningen af projektet.

Indledningsvis blev der gjort noget ud af at diskutere den producerede enhed, og hvilken type produktion der er tale om. Hvis der er fast stabilt aftag af den producerede enhed uanset mængde, der produceres, er der tale om en lagerproducerende virksomhed. Omvendt er man ordreproducerende, hvis der er sat mængder på aftaget.

Specialafgrøder er en ordreproduktion. Salgsafgrøder, grovfoderafgrøder, mælkeproduktion og slagtegriseproduktion er lagerproduktion, men til en fastsat pris, som producenten ikke kan påvirke ret meget. Søer med smågrise er ordreproducerende produktion i teorien med en mulig diversitet. Hvis man ikke er 100 % full-line producent fra fravænning til slagtning, er man ordreproducerende til aftager af smågrise, men slagtegriseproduktionen kan fungere som en lagerproducerende produktion.

Demonstration af Kvægværktøj 20-05-2020

Der deltog fire kvægbrugskonsulenter og fire driftsøkonomikonsulenter. Indledningsvis blev det udarbejdede regneark præsenteret (Figur 1). Regnearket bygger først og fremmest på Driftsgrensopgørelsen for køer. Det vil sige, at det er driftsgrensrultatet, der skal vise, hvilket scenarie der er økonomisk bedst.

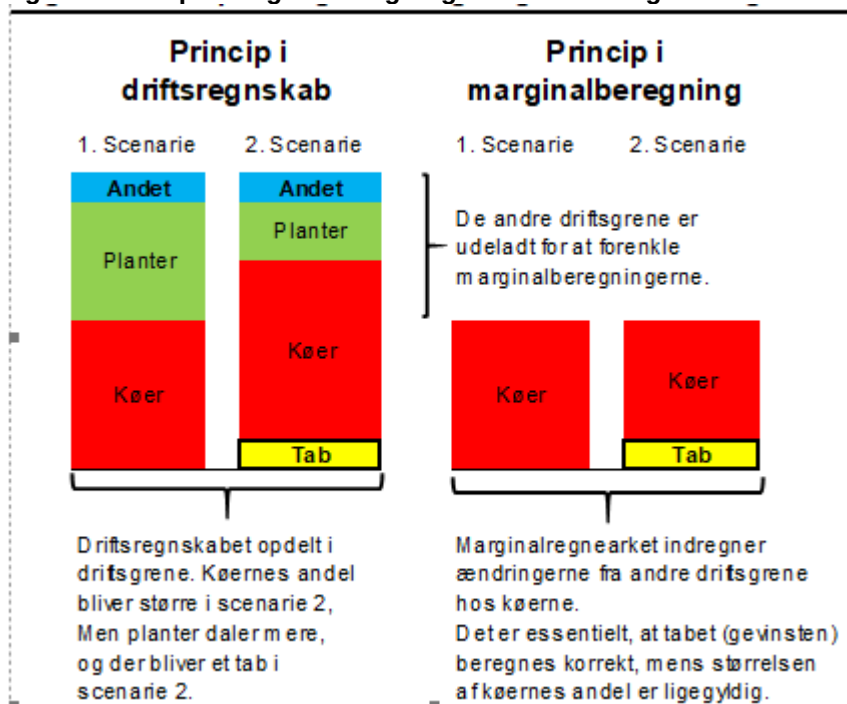
Først overføres driftsgrensanalysen fra det seneste regnskab. Herefter er regnskabstallene placeret i yderste talkolonne til venstre (kolonne 1). I kolonne 2 og 3 kommer der så forslag til de to scenarier, der ønskes sammenlignet. I kolonne 4 kan man erstatte tallene i kolonne 2 med egne specifikke værdier, og ligeså med kolonne 5 og 3. Regnearkets scenarier (kolonne 2 og 3) justeres løbende fremad/nedad i takt med, at der indtastes nye data i kolonne 4 og 5. Der opdateres altså løbende. Fortryder man en indtastning, kan den overskrives (kolonne 4 og 5). Vil man gerne genskabe det oprindelige "forslag", kan man bruge "delete"-tasten (kolonne 4 og 5).

Figur 1. Regneark - kvægværktøj

PRODUKTIONSOPLYSNINGER						
		Kolonne nr.				
		1	2	3	4	5
		EGNE TAL	Modeltal		EGNE TAL	
		Seneste regnskab	Første scenarie	Andet scenarie		
PRODOPL	Race	Stor race	Stor race	Stor race		
	Konventionel eller økologisk	Konv.	Konv.	Konv.		
	Staldtype		Sengestald	Sengestald		
	Malkesystem	Andet	Andet	Andet		
PROD-OMFANG	Antal årskøer	424,0	424,0	424,0		
	Antal årsopdræt pr. årsko	1,02	1,02	1,02		
	Antal årsopdræt	434,0	434,0	434,0	*beregnet	
	Mælkeleverance, kg mælk pr. ko	9.992	10.200	10.200		
	Fedtprocent	4,35	4,20	4,20		
	Proteinprocent	3,53	3,40	3,40		
	Kg EKM pr. ko leveret	10.512	10.442	10.442	*beregnet	
	Følsomhedsregulator, styk årskøer	20	0	0	Benyttes til følsomhed.	
	Følsomhedsregulator, kg leveret mælk pr. årsko	1.000	0	0	Egne intervaller over-	
	Følsomhedsregulator, kr. pr. kg mælk	0,05	0	0	skrives i de gule felter	

Princippet for driftsgrensanalysen malkekøer er benyttet, men dog således, at også økonomiske følgevirkninger i andre driftsgrene medregnes. For eksempel skal prisen for eget korn sættes til kornets alternative værdi, ligesom eget overført grovfoder prisfastsættes i forhold til afstand mellem stald og mark (se figur 2). På denne måde kan driftsgrensrultatet bruges som mål for bedriftens bundlinje. Regnearket er derfor kun beregnet til marginale sammenligninger af alternative scenarier.

Figur 2. Princip i marginalberegning contra driftsregnskab

I regnearket er der kun mulighed for at sammenligne to scenarier ad gangen. Men det forhindrer selvfølgelig ikke, at man efter første forsøg "sletter" det dårligste scenario og opretter et nyt i stedet for. Dette vil let kunne gøres, idet der så kun er få forudsætninger, som skal korrigeres. Og sådan kan man i princippet blive ved med at indkredse det bedste alternativ.

Efter den indledende præsentation af regnearket fik deltagerne selv udleveret regnearket og gav sig til at afprøve det. Det skete i 4 grupper, hvor man to og to sad og prøvede forskellige scenarier. I dette forløb fandt deltagerne fejl i regnearket og kom desuden med forslag til forbedringer. Disse forbedringsforslag blev noteret, og i løbet af testprocessen indkom der i alt 28 forslag (se nedenfor).

Forslag til regneark fra Demo-møde Kvæg 20/5-2020:		
1	Fejl formel til besætningsinvestering	24-05-2020
2	Dyrlæge ved stigende mælkeydelse	24-05-2020
3	Udskiftningsprocent styrende faktor for kvægtilvækst	26-05-2020
4	Linje 230 mgl.	24-05-2020
5	Angiv antal opdræt pr. årsko i stedet for absolut.	24-05-2020
6	Forskellig marginal prisfastsættelse fodermidler i de to scenarier	27-05-2020
7	Marginal energiudnyttelse skal kunne ændres	24-05-2020
8	Pris på energiafstemning skal være i forhold til budgetkalkuler	24-05-2020
9	Nomenklatur: årskøer, Kg mælk, kg EKM	24-05-2020
10	Dyreomsætning hedder kvægtilvækst	24-05-2020
11	Drifts grens resultat i mælkeproduktionen	24-05-2020
12	Staldsystemer og mejeri skal kun med, hvis de har betydning	24-05-2020
13	Seneste regnskab ej med i resultatpræsentation. Men forskel med	24-05-2020
14	Nøgletal kan ikke bruges i marginalberegninger (f. eks. nulpunktspris)	24-05-2020
15	Omkostninger føres i minus	24-05-2020
16	Korn og tilskudsfoder angives i kg	27-05-2020
17	Forklar "Nytteværdi" af husdyrgødning	26-05-2020
18	Default-priser på alle fodermidler	Overvejes
19	Tre gange malkning. Beskriv, hvordan det tackles	JA (i vejledning)
20	Regnskabstal som gennemsnit for 3 år	NEJ
21	Tal vises pr. kg EKM	NEJ
22	Energiudnyttelse - vedligeholdelsesfoder - goldkodage	???
23	Staldpladser deles op i goldkopladser, pladser til kælvkvier	NEJ
24	Simherd: kan det give inspiration?	Undersøges
25	Kan påvirkning af fremstillingspris beregnes?	NEJ
26	Arbejdsomk. Skal der laves oversigtsskemaer over ansatte?	Overvejes
27	Regneark skal fungere uden regnskabstal	06-06-2020
Ad 20	Det vil være besværligt, og man får ingen virkning, da det er forskellen mellem scenarierne, der tæller	
Ad 21	Marginaler er langt vanskeligere at overskue, hvis det ikke er tal pr. årsko. F. eks investering i kostald	
AD 22	Hvis det har betydning, må man selv indregne det. Det er der mulighed for. Vil normalt ikke have nogen betydning	
AD 23	Det bliver for detaljeret. Hellere opfordre til at benytte egne tal for staldinvesteringer	
AD 25	For at regne sande marginaler ud er nogle af de almindelige regler for regnskabsopgørelse sat ud af kraft.	

Af de mange forslag blev de 18 efterfølgende indarbejdet i regnearket. Fire af forslagene blev afvist. Deltagerne i demodagen for kvæg skal roses for stort engagement og gode faglige indspil.

Diskussion og konklusion

Dagen sluttede med en god drøftelse af diverse programmer til rådighed for rådgivningen og af fokuspunkter i driftsgrensopgørelsen.

En af kvægrådgiverne kommenterede, at programmerne ikke snakker særlig meget sammen, hvilket også er korrekt.

Det kan være svært at få programmer til at snakke sammen og bevare overblikket. Det giver stof til eftertanke.

Der er også forskelle i måden, svinerådgivere og kvægrådgivere tænker på og fokuserer på i forhold til driftsøkonomer. Rådgivere inden for svin og kvæg fokuserer meget på ændringer i til og med Dækningsbidrag.

Driftsøkonomer fokuserer til gengæld på omkostninger efter Dækningsbidrag. Forskellen ligger i, at specialrådgivere kan komme med gode råd til at forbedre udbytte, men ikke så meget har fokus på kapacitetsudnyttelse.

Driftsøkonomen kan bedre forholde sig til, om nogle kapacitetsomkostninger er for høje i forhold til omkostningerne på andre bedrifter.

Driftsøkonomen tager mere udgangspunkt i, at en stykomkostning er en "uforanderlig størrelse" eller i hvert fald en størrelse, som ikke kan påvirkes så meget.

Af demodagen fremgår det, hvor svært det er at ramme begge målgrupper, dvs. kvægrådgivere og driftsøkonomer. Samtidig forventes det, at en producent er i stand til at beherske begge dele.

Arbejdspakke: AP3 - Udvikling af værktøj og metodebeskrivelse

Projektnr: 5373

SEGES

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Agro Food Park 15

8200 Aarhus N

T: +45 8740 5000

F: +45 8740 5010

E: info@seges.dk

Ansvar: Informationerne på denne side er af generel karakter og søger ikke at løse individuelle eller konkrete rådgivningsbehov.

SEGES er således i intet tilfælde ansvarlig for tab, direkte såvel som indirekte, som brugere måtte lide ved at anvende notatets informationer.